

ชื่อเรื่อง การวิจัยการเสริมสร้างศักยภาพการผลิตและการตลาดกาแฟอราบิก้าบนพื้นที่สูง

คณะผู้วิจัย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์¹
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล เศรษฐบุตร²
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมล งามสมสุข²
แพรวรินทร์ มหาวรรณ³

บทคัดย่อ

โครงการ “การวิจัยการเสริมสร้างศักยภาพการผลิตและการตลาดกาแฟอราบิก้าบนพื้นที่สูง” นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์การผลิตและการตลาดกาแฟอราบิก้าในพื้นที่โครงการหลวง 2) ศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพด้านการผลิตกาแฟอราบิก้าในพื้นที่โครงการหลวง 3) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพด้านการตลาดกาแฟอราบิก้าในพื้นที่โครงการหลวง และ 4) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการตลาดกาแฟอราบิก้าบนพื้นที่โครงการหลวง ซึ่งดำเนินโครงการวิจัยในพื้นที่ส่งเสริมการปลูกกาแฟอราบิก้าของโครงการหลวง 15 ศูนย์/สถานี ระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2558

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเกษตรกรที่ปลูกกาแฟอราบิก้าในพื้นที่โครงการหลวง 15 แห่ง จำนวน 1,984 ราย ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1967) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และการหาค่าของขนาดกลุ่มตัวอย่าง คำนวณสัดส่วนประชากรเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟอราบิก้าที่เหมาะสมกับจำนวนประชากรเกษตรกรในแต่ละศูนย์/โครงการ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 333 ราย

เครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์สำหรับเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟอราบิก้าบนพื้นที่สูงการจัดสนทนากลุ่มกับผู้นำเกษตรกรฯ โดยมีประเด็นในการสนทนาคือครอบคลุมถึงการผลิต และการตลาดกาแฟอราบิก้า และแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการดำเนินงานส่งเสริม และการจัดการผลผลิตกาแฟอราบิก้า โครงการหลวงแต่ละศูนย์/โครงการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด-ต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์วิเคราะห์ศักยภาพด้านการผลิตกาแฟ อราบิก้า ในพื้นที่โครงการหลวงเพื่อชี้ให้เห็นถึงศักยภาพการผลิตกาแฟอราบิก้าโดยกระบวนการของ 5 Likert Scales ร่วมกับแผนภูมิเรดาร์ วิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันกาแฟอราบิก้าของไทยในตลาดโลกโดยใช้ค่าดัชนีความได้เปรียบที่ปรากฏ (Reveal Comparative Advantage: RCA) และวิเคราะห์ศักยภาพทางการตลาดกาแฟของโครงการหลวงด้วยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นตรง และกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาตลาดวิธีการวิเคราะห์ SWOT Analysis

คำสำคัญ: การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตและการตลาด กาแฟอราบิก้า พื้นที่สูง โครงการหลวง

¹ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ภาควิชาเกษตรที่สูงและทรัพยากรธรรมชาติ คณะเกษตรศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

² รองศาสตราจารย์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³ ฝ่ายพัฒนา มูลนิธิโครงการหลวง

ผลจากการวิเคราะห์ศักยภาพด้านการผลิตกาแฟอราบิก้าในพื้นที่โครงการหลวงเพื่อชี้ให้เห็นถึงศักยภาพการผลิตกาแฟอราบิก้าโดยกระบวนการของ 5 Likert Scales โดยแบ่งศักยภาพด้านการผลิตกาแฟอราบิก้าในพื้นที่โครงการหลวง 15 แห่ง ออกได้เป็น 3 กลุ่มตามลำดับค่าเฉลี่ยรวมด้านศักยภาพการผลิต คือ 1) กลุ่มศูนย์/สถานีที่มีศักยภาพการปลูกและผลิตในระดับสูงที่สุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก 2) กลุ่มศูนย์/สถานีที่มีศักยภาพการผลิตในระดับมากมีจำนวน 11 ศูนย์/สถานี ได้แก่ (1) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง (2) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น (3) สถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง (4) สถานีวิจัยเกษตรหลวงอินทนนท์ (5) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลาน้อย (6) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง (7) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ (8) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอุ๋ง (9) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยสั้มป้อย (10) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย และ (11) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง และ 3) กลุ่มศูนย์/สถานีที่มีศักยภาพการผลิตในระดับปานกลาง มีจำนวน 3 ศูนย์/สถานี ได้แก่ (1) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แพะ (2) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแก่น้อย และ (3) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์

แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพการผลิตกาแฟอราบิก้าบนพื้นที่สูงนั้นเห็นควรส่งเสริมการปลูกกาแฟอราบิก้า และขยายพื้นที่ปลูกกาแฟอราบิก้าในศูนย์ฯ ที่มีศักยภาพการผลิตในระดับมากและมีโอกาสในการขยายพื้นที่การผลิต ส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกกาแฟอราบิก้า และขยายพื้นที่ปลูกกาแฟในพื้นที่ที่เหมาะสมในกลุ่มศูนย์ฯ ที่มีศักยภาพการผลิตในระดับมาก และควรพิจารณาวิธีการเสริมสร้างประสิทธิภาพการผลิตเพื่อสร้างศักยภาพด้านการผลิตกาแฟอราบิก้า ในด้านต่างๆ ต่อไปนี้ 1) ด้านสภาพทางภูมิศาสตร์/สภาพพื้นที่ปลูกกาแฟ 2) ด้านพันธุ์กาแฟ/ความเจริญเติบโตในการปลูก 3) ด้านการจัดการการปลูก/ระบบการปลูก/ผลผลิต 4) ด้านการเก็บเกี่ยว/การตรวจสอบคุณภาพ 5) ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์/อุตสาหกรรมการผลิต/การตลาด 6) ด้านการตลาดของเกษตรกร 7) ด้านการตลาดของศูนย์ฯ/สถานี 8) ด้านความรู้ ความสามารถในการผลิต และการแปรรูป 9) ความรู้ความสามารถของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟและชุมชนได้รับการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการผลิตกาแฟเพื่อสร้างความเข้มแข็ง 10) ด้านการวิจัย การส่งเสริม และพัฒนาทางวิชาการ และ 11) ด้านนโยบายของมูลนิธิโครงการหลวงเพื่อแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการผลิตและการตลาดกาแฟอราบิก้าของศูนย์/สถานี

ผลการศึกษาศักยภาพการตลาดกาแฟอราบิก้าในระดับโลกพบว่า ประเทศไทยมีศักยภาพน้อยทางการตลาดกาแฟในตลาดโลก ทั้งนี้เนื่องจากการผลิตกาแฟของประเทศไทยมุ่งเพื่อตอบสนองตลาดภายในประเทศเป็นสำคัญ สำหรับตลาดภายในประเทศแล้ว กาแฟอราบิก้าเป็นที่ต้องการของตลาดภายในประเทศ มีศักยภาพทางการตลาด และสามารถที่จะขยายตลาดได้อีกมากหากมีการผลิตเพิ่มมากขึ้น และมีระบบการกระจายหรือจัดจำหน่ายที่สามารถเข้าถึงผู้ใช้ได้อย่างเหมาะสม ส่วนการดำเนินการตลาดกาแฟอราบิก้าของโครงการหลวงพบว่า มีศักยภาพทางการตลาดสำหรับการจัดจำหน่ายกาแฟอยู่แล้วในเกณฑ์ดี

Title Strengthening the Arabica Coffee Production and Marketing Potentials in the Highland Area

Researcher Professor Emeritus Dr. Pongsak Angkasith¹
Associate Professor Dr. Suraphol Sreshthaputra²
Assistant Professor Dr. Kamol Ngamsomsuke²
Phraewarin Mahawan³

Abstract

This research, “Strengthening the Arabica Coffee Production and Marketing Potentials in the Highland Area” intended to; 1) investigate the production and marketing potentials of Arabica coffee in the Royal Project area 2) identify and analyze Arabica Coffee production potentials in the Royal Project area 3) to study and analyze the Arabica Coffee market potentials in the Royal Project area ; and 4) to propose recommendations and guidelines in order to enhance Arabica coffee production and marketing potentials in the Royal Project area. Which conducts research in the 15 Centers / Stations of the Arabica coffee promoting area of the Royal Project between January and September 2015.

The sample used in this study were 333 Arabica coffee farmers in the 15 Royal Project development centers/research stations. Of the 1,984 population of Arabica Coffee farmers were randomly selected based on the .05 level of statistical significance. The samples size were calculated by proportion allocation technique in each of the Royal Project development centers / research stations.

Research instruments used in collect the data were interview schedule, focus group discussion and questionnaire. Data were analyzed by percentage, average, maximum-minimum values, standard deviation. Five Likert Scales was used to evaluate and analyze Arabica coffee production potentials with the Radar diagram. Meanwhile, Reveal comparative advantage (RCA), simple regression analysis and SWOT Analysis/ TOWS Matrix were used to evaluate and analyze Arabica coffee marketing potentials. In addition, the study derived appropriate recommendations, guidelines and marketing strategies for the development/improvement of Arabica coffee production and marketing potentials of the Royal Project

Keywords: Strengthening the Arabica Coffee Production and Marketing Potentials, Highland Area,
Royal Project

¹ Professor Emeritus, Department of Highland Agriculture and Natural Resources, Faculty of Agriculture, Chiang Mai University

² Associate Professor, Assistant Professor, Department of Agricultural Economy and Development, Faculty of Agriculture, Chiang Mai University

³ Development Division, Royal Project Foundation

Five Likert Scales was used to evaluate the Arabica coffee production potentials in the 15 Royal Project areas. Results from the analysis could divide Arabica coffee growers into 3 groups according to the total average mean scores; 1) Centers / Stations that have highest production potentials level was 1 area; Teen Tok Royal Project Development Center 2) Centers / Stations that have high production potentials level area totally 11 areas; (1) Pa Meang Royal Project Development Center (2) Huay Num Khun Royal Project Development Center (3) Ang khang Royal Agricultural Research Station; (4) Inthanon Royal Agricultural Research Station (5) Mae La Noi Royal Project Development Center (6) Huay Phong Royal Project Development Center (7) Mon Ngao Royal Project Development Center (8) Pang Oung Royal Project Development Center (9) Huay Som Poi Royal Project Development Center (10) Nong Hoi Royal Project Development Center, and (11) Khun Wang Royal Project Development Center; respectively; 3) Centers / Stations that have moderate production potentials level with the total of 3 areas, (1) Mae Pae Royal Project Development Center (2) Kae Noi Royal Project Development Center (3) Wat Chan Royal Project Development Center, respectively.

To enhance and strengthen Arabica coffee production potentials in the Highland Area, this research give some appropriate recommendations, guidelines and approaches that the Royal Project should focus on promoting the Arabica coffee production in 9 centers / stations that have high production potentials with the chance/opportunity to expand their production area and should consider several approaches of enhancing the Arabica coffee production efficiency including improving geographical conditions of Arabica coffee planted area, Arabica coffee seed/variety and their growth rate; management of cropping, cultivating and harvesting system; quality control and inspection; product development; promoting industrial production and farm investment; enhancing farmer's marketing skill/ability and marketing management of the Royal Project Development Centers/Stations, improving farmer's knowledge and their ability in producing and processing Arabica coffee, knowledge and technology transfer to strengthening farmer groups and their communities; continuously promoting research and development of Arabica coffee; adjusting Arabica coffee policy of the Royal Project to address important issues and problems related to production and marketing development of the Royal Project development centers/research stations.

The study on marketing competitive of Thai Arabica coffee in the world market indicated that Thailand have less marketing competitive in the world coffee market. This was predominantly due to Thai coffee production, especially Arabica coffee production was aimed to support domestic consumption. For market potential of Thai Arabica coffee in domestic market, it can be strongly concluded that Thai Arabica coffee had its potential in the domestic market. Its market potential has been obviously increasing since 2010. Lastly, the Royal Project has high market value and well market potential in distributing roasted coffee.